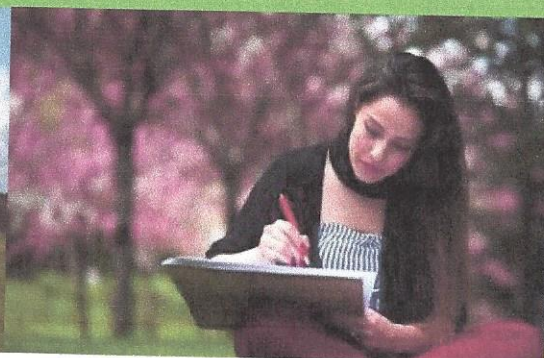

ruimte & vrije tijd
onderzoek en advies

Vraaggerichte (door)ontwikkeling recreatiegebied Hitland

Advies aan de hand van Leisure Leefstijlen

Colofon

© Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd, eindrapport april 2015

Opdrachtgever Recreatieschap Hitland
Contactpersoon Dhr. Jan Lassche

Auteurs Drs. Tinco Lycklama
 Drs. Stijn Boode

Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd
Uilenkamp 8
3972 XR Driebergen-Rijsenburg
T 06-53383550
e-mail: lycklama@ruimteenvrijetijd.nl
www.ruimteenvrijetijd.nl

Inhoud

1. Inleiding	4
Toepassen van Leisure Leefstijlen	5
2. Leefstijlen van de inwoners van Zuidplas en Capelle	7
2.1 Leefstijlprofiel van de inwoners rondom Hitland.....	7
2.2 Leefstijlprofiel op wijkniveau	8
3. Aantrekkelijkheid van Hitland voor de Leisure Leefstijlen	10
3.1 Leefstijlen van de bezoekers van Hitland en nabijgelegen recreatiegebieden	10
3.2 Het aanbod van Hitland.....	11
3.3 Het aanbod in omliggende gebieden	16
4. Analyse van vraag en aanbod: uitgangspunten voor de (door)ontwikkeling	17
5. Advies voor doorontwikkeling van Hitland	19
Bronnen	38
Bijlage 1 Vergelijking met vijf recreatiegebieden in de omgeving.....	39
Bijlage 2 Promotie gericht op de leefstijl Uitbundig geel	44

1. Inleiding

Het recreatiegebied Hitland ligt hoofdzakelijk binnen de gemeentegrenzen van Zuidplas en deels binnen de gemeente Capelle aan den IJssel. Het gebied omvat ca. 270 hectare, waarvan ca. 210 hectare is ingericht voor openbare (dag)recreatie en ruim 60 hectare als golfbaan. Het gebied wordt onder andere gebruikt om te wandelen, fietsen, skeeleren, vissen, paardrijden, golfen, kanoën, bezoeken aan horeca en kleinschalige evenementen.

De planvorming voor het recreatiegebied heeft in de jaren '80 van de vorige eeuw plaatsgevonden. Sindsdien zijn de maatschappij én de behoeften van recreanten veranderd. Tegen deze achtergrond heeft het recreatieschap Hitland in 2009 een Toekomstvisie Hitland vastgesteld en een uitvoeringsstrategie voor doorontwikkeling van het recreatiegebied Hitland opgesteld. Het recreatieschap heeft behoefte aan een toetsing van deze Toekomstvisie en uitvoeringsstrategie aan de actuele ontwikkelingen en kansen voor het gebied.

Uw vragen

Het recreatieschap Hitland heeft het Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd verzocht om een advies uit te brengen waarin we ingaan op de volgende vragen:

1. Wat zijn de recreatieve behoeften van de inwoners van de gemeenten Zuidplas en Capelle aan den IJssel?
2. In hoeverre sluit het huidige aanbod in recreatiegebied Hitland aan bij de wensen van de inwoners van beide gemeenten? U ziet hiervoor graag suggesties voor kansrijke ontwikkelingen of mogelijkheden. U vraagt daarbij bijvoorbeeld: waar zou het accent moeten liggen: recreatiemogelijkheden voor die leefstijlgroepen die nu bijvoorbeeld ondervertegenwoordigd zijn qua bezoek of juist oververtegenwoordigd?
3. Wordt er in de huidige plannen (Toekomstvisie & Uitvoeringsstrategie doorontwikkeling) voldoende ingespeeld op de recreatiebehoeften van de (potentiële) bezoekers? U heeft behoefte aan een toetsing van de bestaande ideeën aan de uitkomsten van ons onderzoek.

Uw aandachtspunten

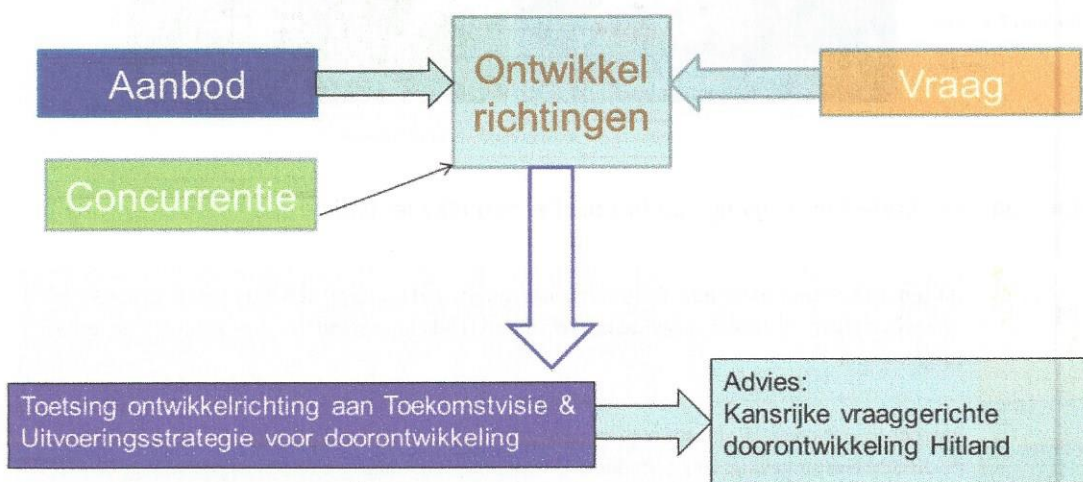
Bij de start van dit advies heeft u ons enkele aandachtspunten meegegeven:

1. **Géén uitgebreid nieuw onderzoek.** Het voorliggende advies is niet opgezet als een uitgebreid onderzoek, maar heeft als doel een onderbouwd advies te zijn op basis van bestaande onderzoeken, zoals het bezoekersonderzoek aan recreatiegebieden (Dagrecreatiemonitor Zuid-Holland) en gegevens van leefstijlen van inwoners in de Zuid-Hollandse gemeenten (Leefstijlatlas Dagrecreatie Zuid-Holland). Naast deze actuele onderzoeken is onze kennis van Leisure Leefstijlen ingezet in dit project.
2. **Korte doorlooptijd.** Het advies diende in korte tijd tot stand te komen; de totale doorlooperperiode betrof ruim 5 weken in de maanden maart en april. Als gevolg hiervan is er geen ruimte voor een brede consultatie onder alle in en rond het recreatiegebied gevestigde ondernemers en andere bij Hitland betrokken partijen. Tijdens een uitgebreid gebiedsbezoek zijn zoveel mogelijk plekken wel bezocht.

Aanpak van het adviestraject

Het advies is gebaseerd op een analyse van vraag en aanbod. We hebben deze beide bouwstenen gebruikt om te komen tot een kansrijke ontwikkelrichting. Deze hebben we vervolgens getoetst aan de bestaande ideeën en dit heeft geresulteerd in ons advies:

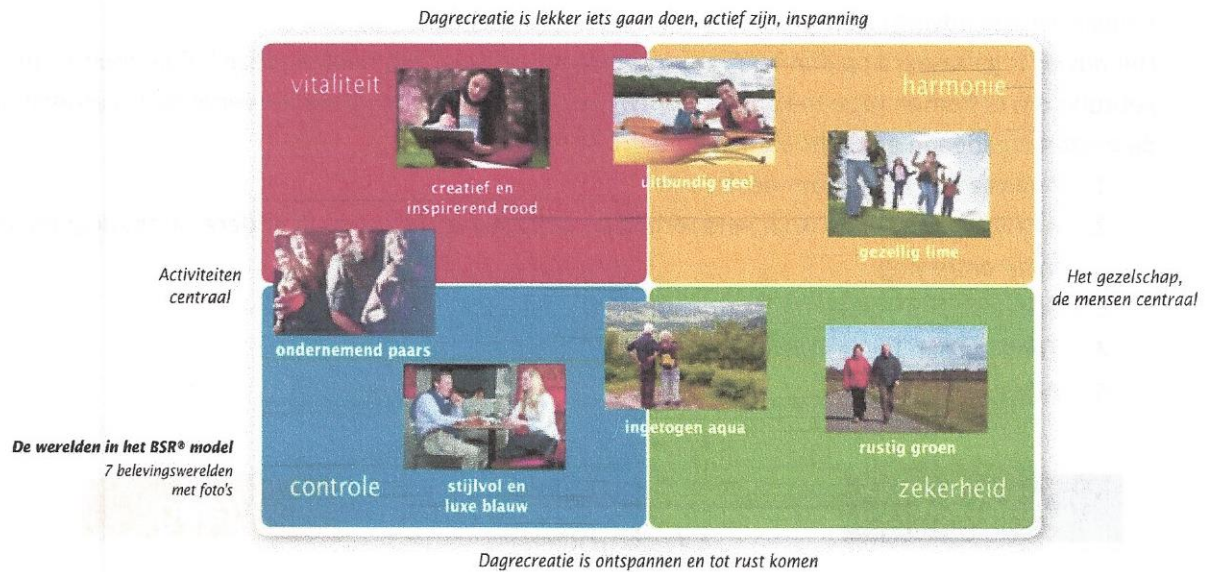
1. Analyse van vraag door deskstudie
2. Analyse van aanbod door veldbezoek en deskstudie, inclusief vijf andere recreatiegebieden in de omgeving.
3. Schetsen kansrijke ontwikkelrichting(en)
4. Toetsing aan bestaande ideeën.
5. Advies

Figuur 1: samenhang verschillende bouwstenen in de vraag-aanbodanalyse en advisering.

Toepassen van Leisure Leefstijlen

In dit advies maken wij gebruik van een doelgroepenbenadering voor recreanten en toeristen, de Leisure Leefstijlen. Er is in Zuid-Holland al het nodige onderzoek gedaan naar deze Leisure Leefstijlen en dit geeft zeer bruikbare handvatten om uw vragen mee te beantwoorden. De Leisure Leefstijlen geven inzicht in het gedrag en de beleving van recreanten op basis van psychologische en sociologische kenmerken. Zowel voor dagrecreatie als verblijfsrecreatie zijn zeven belevingswerelden onderscheiden. Onderstaand vindt u het figuur voor de dagrecreatie. De percentages in de figuur geven het aandeel van de Nederlandse bevolking met deze leefstijl weer. De vertegenwoordiging van deze leefstijlen in de gemeenten Zuidplas en Capelle aan den IJssel lichten wij toe in hoofdstuk 2.

Hieronder staan een korte beschrijving van het profiel van elke leefstijl:

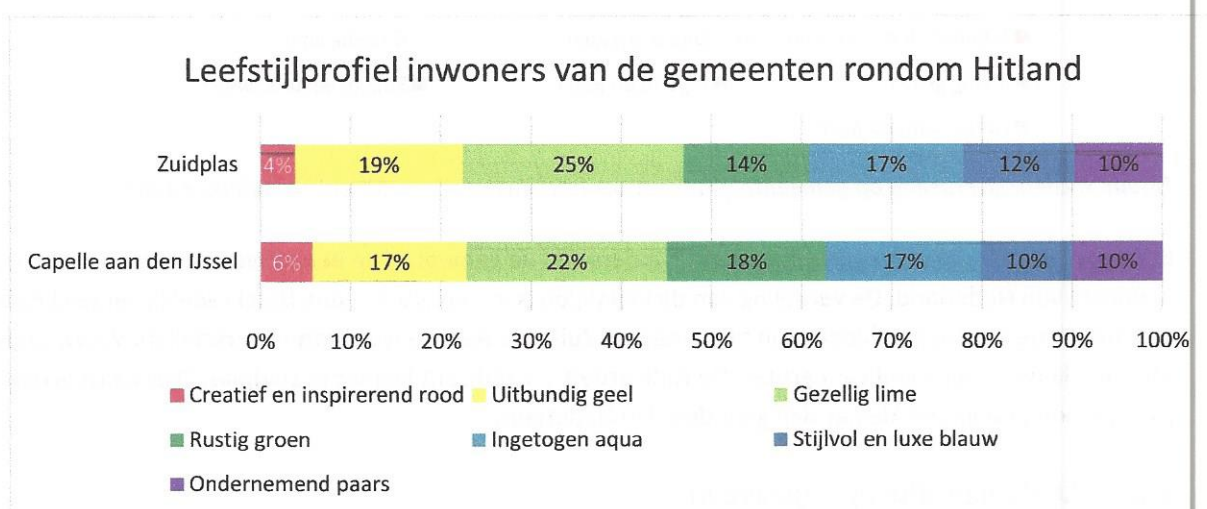
Uitbundig geel	Dit zijn echte levensgenieters. Ze houden van samen met anderen actief en sportief recreëren. Ze zoeken graag de gezellige drukte op, recreëren is lekker eten en drinken, genieten en leuke dingen doen.
Gezellig lime	Recreëren is lekker vrij zijn, tot rust komen en ontspannen. Ze zijn gericht op het eigen gezin en de directe leefomgeving. Het gemiddeld inkomen ligt wat lager en ze zijn prijsgevoelig. Een braderie of rommelmarkt is gezellig, je komt er altijd wel iemand tegen.
Rustig groen	Dit zijn rustige recreanten. Ze hebben geen grote wensen, houden van privacy en rust. Ze willen de drukte vermijden en gaan daarom dus niet graag naar evenementen en grote attracties. In de eigen omgeving is genoeg moois te zien en te ontdekken, je hoeft er niet ver voor te reizen. Doe maar gewoon dan doe je al gek genoeg.
Ingetogen aqua	Dit zijn rustige, geïnteresseerde recreanten. Ze zijn op zoek naar het verhaal van de regio en streek. Duurzaamheid spreekt hen sterk aan. Ze zoeken inspirerende activiteiten, vooral gericht op natuur en cultuur(historie). Ze gaan vaak actief en samen met partner op stap.
Ondernemend paars	Deze leefstijl laten zich graag verrassen en inspireren. Nieuwe dingen zien, ontdekken en beleven. Het gewone is vaak niet goed genoeg, op zoek naar een bijzondere ervaring. Cultuur, activiteit en sportiviteit, maar ook ontspannen in de sauna.
Stijlvol en luxe blauw	Zelfverzekerde recreanten die vinden dat ze in hun vrijetijd wel wat luxe en stijlvolle ontspanning verdienen. Zakelijk en intelligent. Houden van stijl en klasse, meer gericht op exclusievere vormen van recreatie. Recreëren is ontspanning en afstand nemen van de dynamiek van alledag. Actief sporten en aandacht besteden aan het sociale netwerk (ons soort mensen).
Creatief en inspirerend rood	Deze leefstijl is creatief, op zoek naar uitdagingen en inspirerende ervaringen. Ze bewegen zich graag buiten de gebaande paden. Recreatie betekent naast sportiviteit en ontspanning ook het zoeken naar vernieuwende stromingen, moderne kunst en andere culturen.

2. Leefstijlen van de inwoners van Zuidplas en Capelle

In dit hoofdstuk beschrijven we het leefstijlprofiel van de inwoners in de gemeenten rondom recreatiegebied Hitland, oftewel de vraag.

2.1 Leefstijlprofiel van de inwoners rondom Hitland

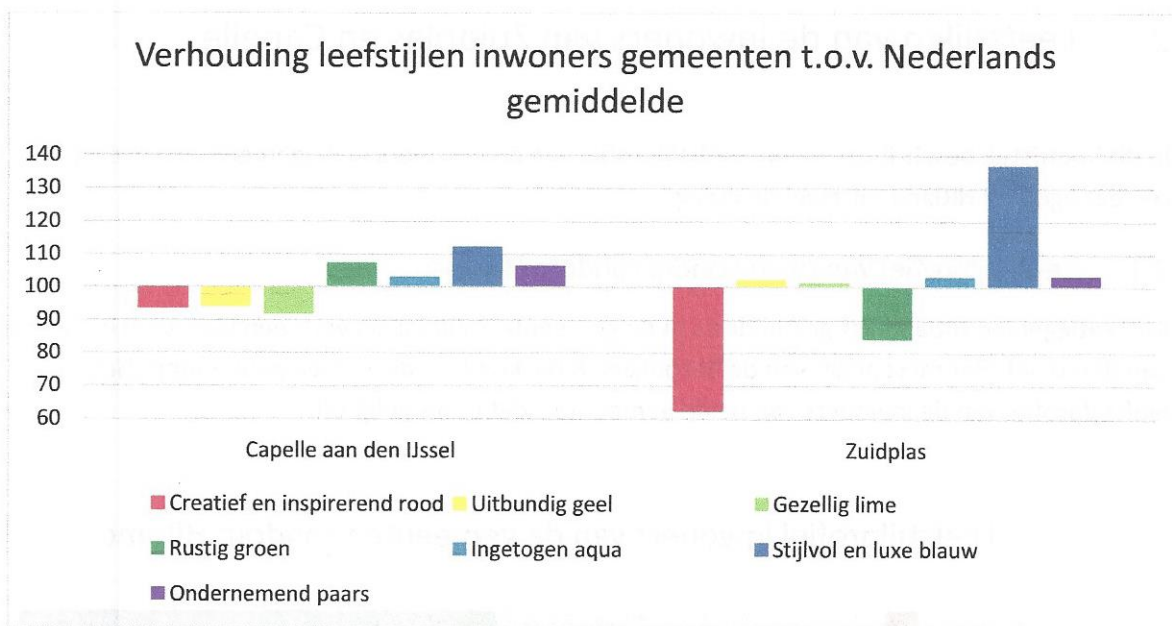
Recreatiegebied Hitland ligt grotendeels in de gemeente Zuidplas en voor een klein deel in Capelle aan den IJssel. Het merendeel van de bezoekers, 84%, komt uit deze twee gemeenten. Het leefstijlprofiel van de inwoners van beide gemeenten ziet er als volgt uit.

Figuur 2: Omvang van de leefstijlen uitgedrukt in percentages van de totale bevolking in de gemeente Zuidplas en Capelle aan den IJssel

In beide gemeenten is gezellig lime de grootste groep. In Zuidplas is uitbundig geel de tweede grootste groep en in Capelle aan den IJssel rustig groen. Creatief en inspirerend rood is de kleinste groep in beide gemeenten. Het is van belang te beseffen dat de inwonersaantallen van de gemeenten verschillen. In Capelle aan den IJssel staat 1% voor ongeveer 6.600 inwoners, in Zuidplas is 1% ongeveer 4.100 inwoners.

Om beter inzicht te krijgen hoe deze percentages zich verhouden tot het Nederlands gemiddelde (is een leefstijl groter kleiner ten opzichte van het Nederlands gemiddelde?) geven we in figuur 3 de verhouding op index weer.

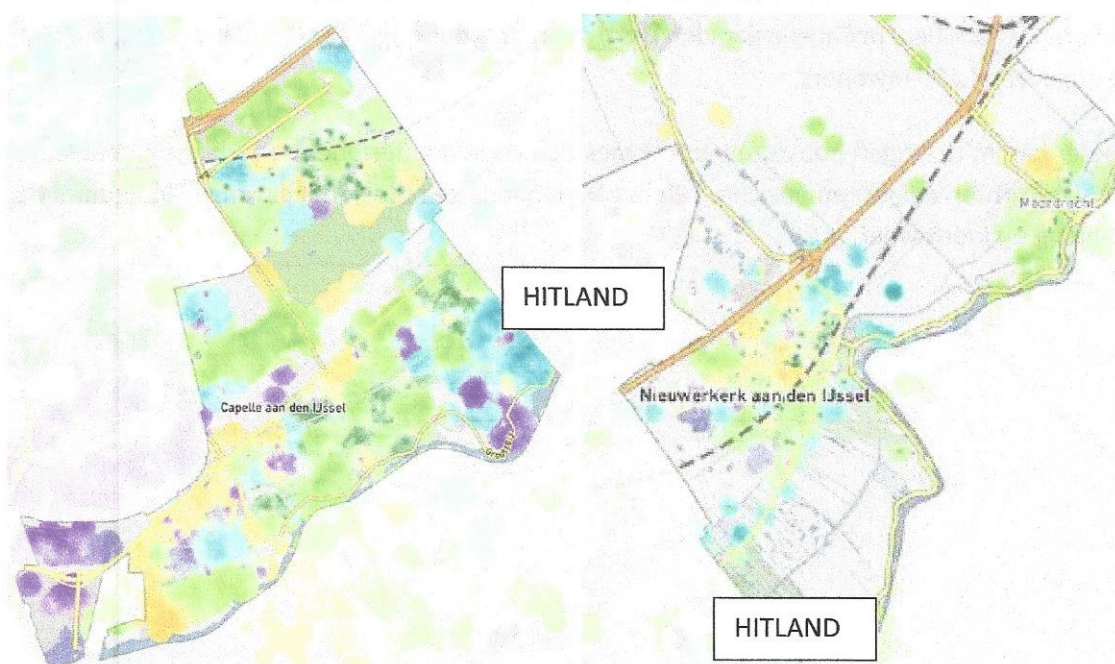
Figuur 3: Leefstijlverdeling op gemeentelijk niveau op index (waarbij gemiddeld Nederland = 100)

Een index boven 100 wil zeggen dat meer inwoners van de gemeente de betreffende leefstijl hebben dan inwoners van Nederland. De verdeling van de leefstijlen is in Capelle aan den IJssel redelijk vergelijkbaar met het Nederlandse gemiddelde. In de gemeente Zuidplas zien we wat grotere verschillen. Vooral stijlvol en luxe blauw is hier significant groter. De rode groep is significant kleiner in Zuidplas. Daarnaast is ook rustig groen beduidend kleiner dan gemiddeld in Nederland.

2.2 Leefstijlprofiel op wijkniveau

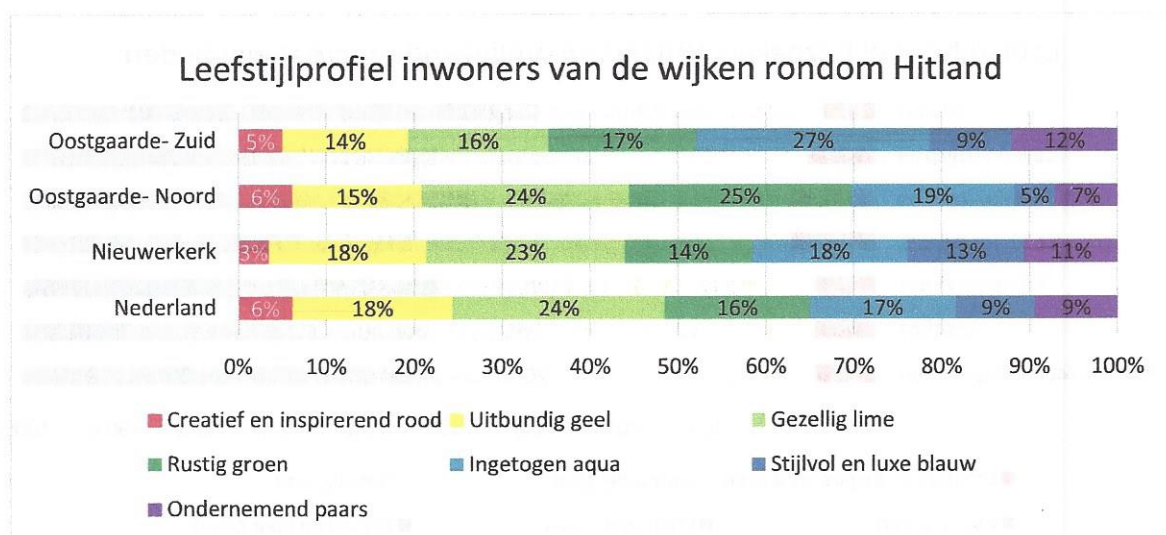
Niet elke wijk in een gemeente heeft hetzelfde leefstijlprofiel als de gemeente zelf. Op kaart 1 en 2 is te zien wat de overwegende leefstijl is van de inwoners in de buurt van Hitland.

Kaart 1 en 2: Overwegende leefstijlen van de inwoners van de gemeente Capelle aan den IJssel (links) en deel van Zuidplas (rechts)

Direct tegen Hitland aan is de overwegende leefstijl van de inwoners ingetogen aqua aan de kleur aqua te zien op de kaartjes. Kijken we naar het leefstijlprofiel van de volledige wijken die tegen Hitland aan liggen (zie figuur 4) dan zien we het volgende:

- In Oostgaarde-Zuid wonen, vergeleken met het gemiddelde in Capelle aan den IJssel en Nederland, relatief veel ingetogen aqua (27%) en ondernemend paarse inwoners (12%).
- In Oostgaarde-Noord wonen relatief veel rustig groene inwoners (25%) vergeleken met het gemiddelde in Capelle aan den IJssel en Nederland.
- Nieuwerkerk heeft ongeveer hetzelfde leefstijlprofiel als de Zuidplas. Hier zijn de groepen gezellig lime en uitbundig geel de grootste groepen, maar zijn ook stijlvol en luxe blauw, ingetogen aqua en ondernemend paars omvangrijk vergeleken met het Nederlands gemiddelde.

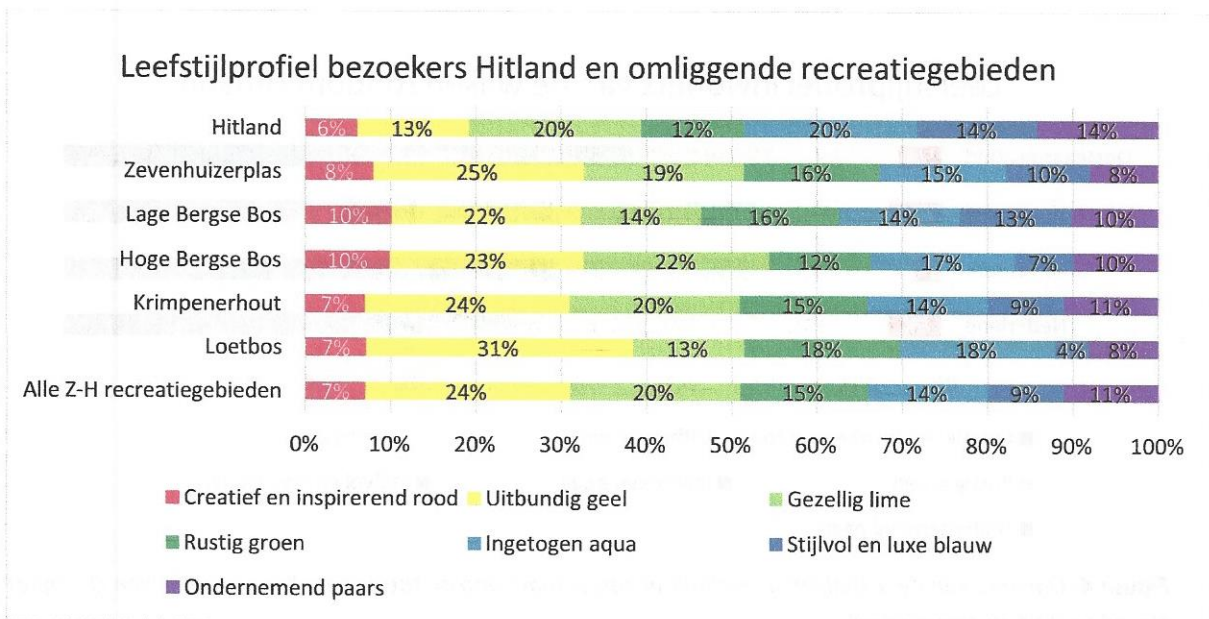
Figuur 4: Omvang van de leefstijlen uitgedrukt in percentages van de totale bevolking in de wijken Oostgaarde Noord en Zuid en Nieuwerkerk

3. Aantrekkelijkheid van Hitland voor de Leisure Leefstijlen

In dit hoofdstuk bekijken we het recreatieve aanbod in Hitland. Hitland ontving tussen mei 2013 en april 2014 112.000 unieke bezoekers¹. We geven hier aan wat het leefstijlprofiel van deze bezoekers is. Daarnaast brengen we in beeld welke delen van het recreatiegebied aantrekkelijk zijn voor welke leefstijlen. We kijken daarbij naar de inrichting, de uitstraling, de recreatiemogelijkheden en de beleving van zowel de openbare delen als de commerciële voorzieningen.

3.1 Leefstijlen van de bezoekers van Hitland en nabijgelegen recreatiegebieden

Het leefstijlprofiel van de bezoekers aan Hitland en nabijgelegen recreatiegebieden ziet er als volgt uit.

Figuur 5: Omvang van de leefstijlen uitgedrukt in percentages van het totaal aantal bezoekers in de recreatiegebieden.

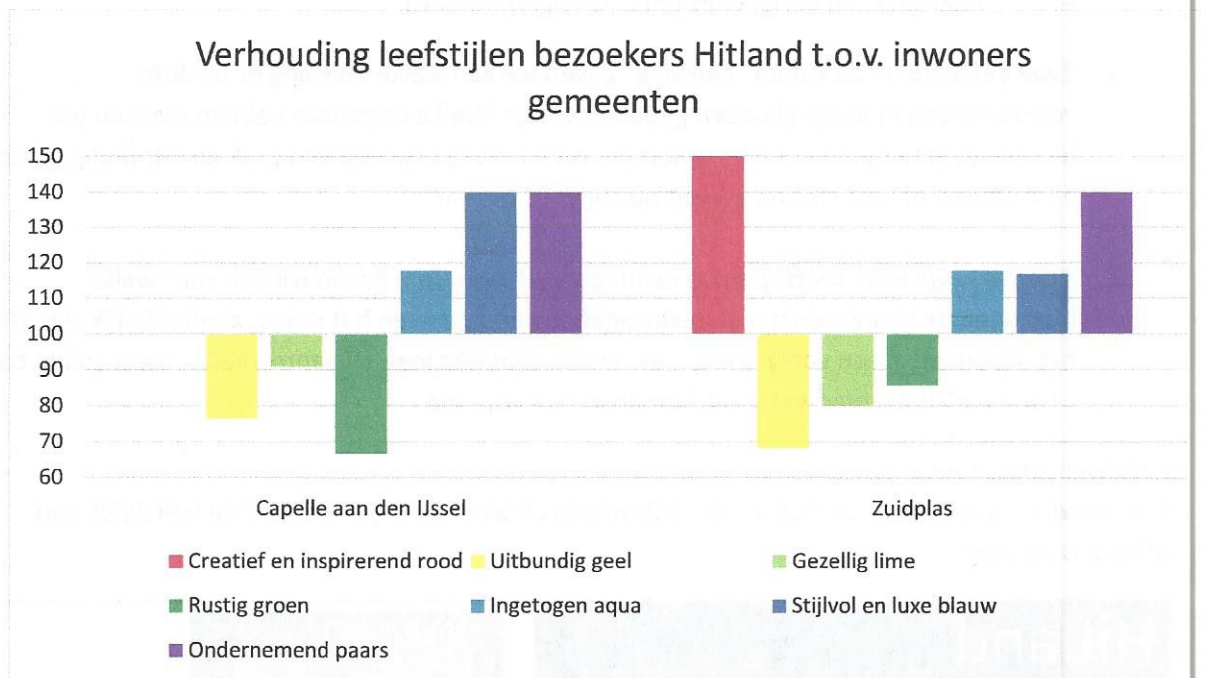
De belangrijkste verschillen in leefstijlen van de bezoekers van de recreatiegebieden zijn:

- In Hitland komen de meeste bezoekers met de leefstijl gezellig lime (20%) en ingetogen aqua (20%). In de andere recreatiegebieden is dit anders. Uitbundig geel is daar overal de grootste groep die komt. Geel komt significant minder naar Hitland (13% t.o.v. 24% in de overige recreatiegebieden).
- Hitland trekt verhoudingsgewijs de meeste bezoekers met de leefstijlen ingetogen aqua, stijlvol en luxe blauw en ondernemend paars. Dit is beduidend meer dan gemiddeld in de Zuid-Hollandse recreatiegebieden.
- Bezoekers met de leefstijl rustig groen en creatief en inspirerend rood komen het minste naar Hitland. De rode groep is overal het kleinst, maar daar ligt het percentage wel iets hoger dan in Hitland.

¹ Bron: Dagrecreatiemonitor Zuid-Holland.

Leefstijlprofiel bezoekers Hitland t.o.v. inwoners van de gemeenten

Om inzicht te krijgen in hoe de percentages van de leefstijlen van de bezoekers aan Hitland zich verhoudt tot de leefstijlen van de inwoners van de gemeenten Capelle aan den IJssel en Zuidplas geven we in figuur 6 deze verhouding op index weer.

Figuur 6: Leefstijlverdeling op bezoekersniveau op index (waarbij inwoners gemeenten = 100)

Een index boven 100 wil zeggen dat er meer bezoekers van Hitland de betreffende leefstijl hebben dan inwoners van de gemeente. Onder de bezoekers van Hitland zijn de groepen creatief en inspirerend rood, ingetogen aqua, stijlvol en luxe blauw en ondernemend paars dus oververtegenwoordigd. Uitbundig geel, gezellig lime en rustig groen zijn ondervertegenwoordigd als bezoekers ten opzichte van inwoners in de gemeenten.

3.2 Het aanbod van Hitland

Door middel van gebiedsbezoeken hebben we beoordeeld voor welke Leisure Leefstijlen de voorzieningen en recreatiemogelijkheden van Hitland aantrekkelijk zijn. We karakteriseren het aanbod aan de hand van vier categorieën:

1. **Thema's** is er aanbod in de volgende zeven thema's (in willekeurige volgorde):

- Sport & bewegen
- Cultuur & cultuurhistorie
- Natuurbeleving
- Informatie & educatie
- Pleisterplaatsen & horeca
- Rust & ontspanning
- Evenementen

2. **Voorzieningen:** Per thema geven we aan of er binnen dit thema voorzieningen en mogelijkheden aanwezig zijn. We doen dit middels de volgende verdeling:

- 0 afwezig of slechts 'neutraal' aanwezig; een activiteit kan er wel plaatsvinden, maar wordt nog onvoldoende gefaciliteerd
- + beperkt aanwezig; wordt beperkt gefaciliteerd
- ++ veel aanwezig; wordt veel gefaciliteerd
- +++ heel veel aanwezig; wordt heel veel gefaciliteerd

3. **Type beleving:** In de kolom "beleving" geven we aan welke beleving er bij deze voorzieningen of mogelijkheden geboden wordt. Welke drijfveren hebben mensen om hieraan deel te nemen of hier te komen. Is de horeca bijvoorbeeld druk en uitbundig, gericht op kinderen of juist chic en gericht op stijlvol dineren?
4. **Aantrekkelijk voor Leefstijlen:** In de meest rechter kolom geven we aan voor welke leefstijlen de voorzieningen en belevingen in het algemeen het meest aantrekkelijk zijn. Over het algemeen is een voorziening niet slechts voor één leefstijl aantrekkelijk, maar zullen twee of drie leefstijlen hier wel graag komen in hun vrije tijd.

Resultaat aanbod Hitland

Het overzicht van de gebiedsthema's, de belevingen en aantrekkelijkheid voor de leefstijlen van Hitland is als volgt:

Hitland			
Aantal en herkomst bezoekers 112.000 unieke bezoekers per jaar 43% uit Zuidplas 41% uit Capelle a/d IJssel		 Iets leren over de steenovens	
Thema's	Aanwezigheid	Beleving	Aantrekkelijk voor leefstijlen
Sport & bewegen - Golfbaan Hitland - Paardrijden (manege en buiten), Schaatsbaan	++	Golfen en bewegen Buiten rijden in groen gebied	Ingetogen Aqua Rustig Groen Gezellig Lime
Cultuur & cultuurhistorie - Steenovens met atelier kunstenaar - culturele activiteiten Leefgoed De Olifant	+	Iets leren, monument bezoeken	Ingetogen Aqua Rustig groen (Rood bij activiteiten)
Natuurbeleving - wandelen vogelrustgebied	0	Rustig recreëren Natuur ontdekken	Rustig Groen Ingetogen Aqua
Informatie & educatie - vogelexcursie	0	Vogels ontdekken	Divers; o.a. Ingetogen Aqua
Pleisterplaatsen & horeca - Landgoed de Olifant, De Dames - Restaurant Hit - (Pannekoeken) Restaurant bij De Steenoven	+	Ontmoeten, gezelligheid, Eten en drinken	Divers aanbod, accenten op: - Rood, Paars, Aqua - Aqua, Lime, Geel - Lime, Groen
Rust en ontspanning - ligweides, bankjes en rustplekken	0	Even uitrusten tijdens wandelen en fietsen	Divers, met accent op: Rustig Groen, Ingetogen Aqua
Evenementen - Hitlandrun, evenementen golfbaan - kleinschalige evenementen	0	Samenkomen, samen sporten	Divers